

UDC 316.7+330.3:7.05

**THE ART FAIR AS A SPACE OF CULTURALIZATION AND SPECULATION :
EXPANDING THE PERSPECTIVES OF THE ECONOMY OF CULTURE****Fanahei Rostyslav** – Master of Cultural Studies, PhD student,
Department of Ethics, Aesthetics and Cultural Studies,
Taras Shevchenko National University of Kyiv.

The aim of research is identifying the historical origins of the contemporary art fair through the prism of speculative practices and its role in the development of the space of culturalization.

The methodology of research is based on cultural optic, according to which culturalization should be generally understood as the production of values, and the method of its study should be the analysis of the practices of this production/construction.

Conclusions. Being a network of temporary localizations of art dealers, the late-modern art fair, like medieval fairs, enables and is enabled/constructed by capitalist speculative practices. These practices should be considered as such, which were and are the internal driver of the development of the economy, the expansion and complication of its spatial texture, and the associated transformation of the social space as a whole. But if medieval fairs and secularized modern financial institutions stimulated this at the expense of purely economic reinvestment of surplus capital and encouragement of monetary relations, then in the conditions of the economy of impressions, art fairs become an important tool of general socio-economic progress precisely at the expense of unity with mass culturalization.

Novelty consists of determining the essential foundations of the contemporary art fair and rethinking of its historical development.

Practical significance. Such an analysis of the art fair makes it possible to simultaneously consider the cultural and economic dimensions of modernity and their historical progress in a long way, expanding the boundaries of the modern paradigm of the economy of culture, in particular, due to cultural and spatial optics, which the art fair actualises in both studied dimensions.

Key words: art fair, fair, culturalization, cultural space, space, practices, «culture of presence», art dealer.

Надійшла до редакції 3.11.2022 р.

УДК 784:821.161.2'1

**СТОРИНКИ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО МИНУЛОГО СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ
ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ У ПУБЛІЦИСТИЦІ МЕЛАНІЇ НИЖАНКІВСЬКОЇ**

Молчко Уляна Богданівна – здобувачка вищої освіти III (аспірантура)
освітнього ступеня спеціальності 034 «Культурологія»,
Навчально-наукового інституту мистецтв ДВНЗ
«Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника»,
м. Івано-Франківськ, Україна
доцент кафедри музично-теоретичних дисциплін та
інструментальної підготовки, Дрогобицький державний
педагогічний університет ім. І. Франка, м. Дрогобич, Україна
<https://orcid.org/0000-0003-1519-6053>
DOI: <https://doi.org/10.35619/ucp.mk.vi43.577>
u.molchko@gmail.com

Розглянуто газетні матеріали культурно-освітньої тематики української журналістики, громадсько-культурної діячки початку ХХ ст. Меланії Нижанківської. Висвітлено її публіцистичну співпрацю з львівськими періодичними виданнями «Життя і знання», «Жінка», «Рідна школа». Проаналізовано тематичний спектр газетних дописів, що містять багатий інформативний матеріал з історії функціонування закладів соціального захисту, становлення української фахової освіти та дитячого книговидавництва. Встановлено, що її пресодруки мають пізнавальний і виховний потенціал, зумовлений висвітленою журналісткою соціокультурною проблематикою. Досліджено джерелознавчу цінність, пізнавальну та просвітницько-виховну функції соціокультурних пресодруків М. Нижанківської.

Ключові слова: Східна Галичина, публіцистика, «Життя і Знання», «Рідна Школа», «Жінка», Меланія Нижанківська, фахова освіта, дитяча книжка.

Постановка проблеми. Процеси національного відродження в Східній Галичині початку ХХ ст. здійснювалися завдяки жертвенній праці суспільно-громадських діячів у сфері освіти. До таких подвижників в часи бездержавності належить журналістка Меланія Нижанківська. Допишуючи до низки часописів «Життя і Знання», «Рідна Школа», «Жінка», вона висвітлювала важливі сторінки становлення національного мистецтва, утвердження української освіти, а також знакові події в суспільному житті краю кінця ХІХ – початку ХХ ст. Аналіз цих пресодруків сьогодні є актуальним, оскільки вони висвітлюють розвій національного соціокультурного минулого в період приналежності до Польської держави.

Останні дослідження та публікації. Суспільно-громадські та культурно-освітні пресодруки М. Нижанківської не отримали комплексного висвітлення в наукових працях сучасних дослідників. Про М. Нижанківську фрагментарно довідуємося з праць Ю. Булки [1-2], І. Соневицького [10; 334–335], У. Молчко [3; 4], С. Павлишин [6], В. Передирій [8; 231–232], С. Туркевич-Лукіянович [11; 3] та Енциклопедії українознавства [5; 1759], а також із посмертної згадки, котру опублікував бельгійський часопис «Вісті» [9; 3].

Мета статті – здійснити дослідження дописів М. Нижанківської, які фіксують соціокультурні події Східної Галичини, охарактеризувавши тематичну спрямованість газетних публікацій, а також визначити їх джерелознавчу цінність.

Вклад основного матеріалу. На початку ХХ ст. на теренах Східної Галичини функціонував добре ілюстрований науково-популярний журнал товариства «Просвіта» «Життя і Знання». Місячник виходив у 1927–1939 рр. за редакцією М. Галущинського (1927–1931 рр.), І. Брика (1931–1933 рр.), В. Сімовича (1933–1939 рр.) у Львові. Це видання стало вагомим джерелом «відомостей з історії розвитку різних сфер національного життя» [3; 152]. Матеріали часопису висвітлювали різноманітні теми, зокрема чимало було статей історичного та природничого змісту, дописів про діяльність товариства «Просвіти» та інших громадських організацій, рецензії на книги, а також пресодруки культурно-освітнього та мистецького змісту. Їх публікували провідні галицькі діячі. «Завдяки старанням редакції до співпраці з часописом було залучено доволі широке коло українських фахівців з різних сфер суспільного життя» [3; 155], – зазначає О. Дроздовська. До їх числа належали Г. Драгомирецька, В. Сімович, Ф. Колесса, Б. Кудрик, Р. Сімович, Н. Нижанківський. У 1936–1938 рр. на сторінках цього видання побачили світ дописи культурологічного спрямування М. Нижанківської. Галицькою журналісткою опубліковано три публіцистичні матеріали «Народний одяг» [11; 102–104], «Суспільна опіка в нас і закордоном» [12; 116–117], «Українське фахове шкільництво» [13; 7–8].

У пресодруці «Суспільна опіка в нас і закордоном» [12; 116–117] авторка ставить за мету здійснити порівняльний огляд стану захисту малозабезпечених верст громадян у тогочасній Східній Галичині та світі. Журналістка акцентує увагу читача на важливому значенні цієї форми праці з певною категорією населенням, особливо в повоєнний період, оскільки «треба було заопікуватися найслабшими одиницями, які без помочі держави безщадно загинули б» [12; 116]. Власне, на початку ХХ ст. створюється низка установ, товариств, педагогічних інститутів для вирішення соціальних проблем найнижчого прошарку людей як закордоном, так і в тогочасній Східній Галичині.

Аналізуючи стан цієї галузі, авторка відзначає значну зацікавленість передових держав у вирішення соціального забезпечення громадян. Вона наголошує, що в Америці, Німеччині, Австрії, Англії, Франції, Чехословаччині «суспільна опіка стоїть на досить високому рівні» [12; 116]. Тут постають педагогічні навчальні установи, що готують такого напрямку фахівців, а також виходить у світ чимало тематичних часописів та спеціалізованої літератури.

Пресодрук містить спогади М. Нижанківської з часів навчання у Вищій школі суспільної опіки в Празі, започаткованій педагогом, соціологом, політиком, донькою першого Президента Чехословаччини Т. Масарика А. Масарик. Журналістка зафіксує навчальні заходи, що відбувалися під час педагогічних студій: проходження практики в спеціальних закладах, зокрема: «інститут для сліпих, і то молодших (Dejlvův ustav) і дорослих (Klarův ustav)<...>, інститут для глухонімих, <...>, інститут Єдлічка (Jedličkův ustav)» [12; 116], а також одномісячної практики «в дитячій санаторії у Крчі, під Прагою» [12; 116]. Публіцистка відзначає, що всі неповносправні діти виконували легку роботу, гуляли в саді, а їх матері допомагали на кухні.

Аналізуючи стан розвитку суспільної опіки в Східній Галичині початку ХХ ст., публіцистка відзначає наявність таких установ суспільної опіки у Львові, а саме «українські «Народня Лічниця», туберкульозна порадня (диспансер), порадня матерей, порадня вибору фаху, захорони (захистки), «Відродження» (з протиалкогольними та проти нікотинними гаслами), товариства опіки над молоддю, і «Марійські товариства пань» [12; 117]. М. Нижанківська загадує про велику роль нового часопису «Народне Здоровля», який « внесе більше світла в наше суспільноопікунче життя, що поправляться наші здоровельні відносини не тільки в інтелігентських хатах, але й під сільською стріхою» [12; 117]. До добрих справ у соціальному напрямку журналістка зараховує функціонування «кооперативи здоровля» [12; 117]. Цю інституцію, до якої належало 17 сіл, обслуговував один лікар, що вів аптеку, здійснював просвітницьку роботу про ведення зорового способу життя. Такий осередок запрацював у с. Ременові біля Львова.

Підсумовуючи публіцистичний огляд про рівень розвитку суспільної опіки, М. Нижанківська пише, що «найосновніша різниця між нами й закордоном та, що там цікавляться й усіма проявами життя, головно долею дитини, а тут ми ще байдужі для них. Та треба сподіватися, що і в нас згодом піднесеться суспільна опіка, і що в нас для таких справ зросте зацікавлення» [12; 117]. Пресодрук відзначається багатим

інформаційним матеріалом, який висвітлює сторінки історії становлення соціальної сфери в Східній Галичині, а також демонструє рівень розвитку світової суспільної опіки початку ХХ ст.

«У другій половині ХІХ – початку ХХ століття у Галичині, що була захоплена Австро-Угорською імперією, а згодом Реччю Посполитою Польщею, розпочалося пробудження національної свідомості українського населення цього краю, відчувалася потреба в організації та становленні освіти молоді, а також розвитку фахової освіти рідною мовою» [19; 134], – зазначає Г. Субтельна. Публікація М. Нижанківської «Українське фахове шкільництво» [13; 7–8] торкається питань формування професійного спеціалізованого навчання у складних суспільно-історичних умовах бездержав'я. Висвітлюючи важливість навчання молоді різних промислів, журналістка пише, що «є вже в нас трохи фахових шкіл (придалося б їх ще куди більше!) головню із ділянки чоловічих ремесел: різноманітніші та сильніше заступлені – дівочі, однобічні – хлоп'ячі (торговельні, купецькі)» [13; 7].

Огляд освітніх інституцій М. Нижанківська розпочинає з представлення кооперативу «Труд», що займався трирічним навчанням дівчат кравецтва. Джерелознавча цінність пресодруку полягає у фіксації місця і року створення, а також детальної характеристики освітнього процесу в закладі. Акцентуючи на професійному здобутті навичок у львівській кравецькій жіночій гімназії СС. Василянок, журналістка пише, що «умови прийняття ті самі, що в «Труді»: скінчена шестикласова вселюдна школа. Наука в гімназії триває чотири роки. Учуть тут усіх загальноосвітніх предметів, крім латини. Вчать професори із університетською освітою. При школі є робітня, де працюють ті, що покінчили фахову школу. Ця школа підготовляє до фахового ліцею. При школі рік річно бувають вистави зготовлених ученицями праць» [13; 7].

Підвалини національного виховання учнівської та студентської молоді закладалися Українським педагогічним товариством «Рідна школа», при якому функціонували чотирирічна купецька гімназія, однорічний торгівельний курс, чоловіча та жіноча фахово-доповнюючі школи. Вихованням українського інтелігентного ремісника займалися навчальні інституції поза межами Львова. Журналістка відзначає високий рівень організації навчально-виховного процесу в «Кооперативному університеті» в Яворові, фахово-доповнюючих школах у Станіславові та Перемишлі, господарській школі для дівчат в Шибалині біля Бережан, сільськогосподарській школі товариства «Просвіта» в Милованні, державному українському сільськогосподарському ліцеї у Черниці біля Стрия.

Розвитку фахової освіти сприяли шестимісячні «Курси господинських інструкторок» при товаристві «Сільський господар». Крім загальноосвітніх предметів, слухачок ознайолювали з основами птахівництва, садівництва, хліборобства, молочарства, пасічництва, кооперації. «Завдання таких інструкторок, які опісля працюють під проводом “Сільського Господаря” на селах, – на думку М. Нижанківської, – піднести рівень господарки на селі» [13; 8].

Журналістка піднімає також питання організації різноманітних курсів для дівчат та жінок, що гуртувалися при товариствах «Будучність», «Просвіта», «Союз українок».

Підсумовуючи, авторка наголошує, що «фахове шкільництво, це важна ділянка нашого життя! Треба нам поважно нею зайнятися. Розвиток фахового шкільництва залежить від нас самих, чи зуміємо ми як слід оцінити його велику вагу та його розвинути» [13; 8]. Пресодрук є вартісним джерелознавчим матеріалом, що висвітлює боротьбу товариств, громадських діячів за отримання молоддю національної фахової освіти, яка сприяла цементуванню української ремісничої еліти.

У публіцистичному матеріалі «Дитяча книжечка» [8; 8] М. Нижанківською здійснюється огляд художньої літератури початку ХХ ст. для підростаючого покоління. Оцінюючи роль друкованих дитячих видань, журналістка наголошує на їх великому виховному значенні. Власне, вони є тим дієвим чинником, котрий впливає на розвиток уяви, уподобання, світогляду як малят, так і юнацтва. Звертаючись до читацької аудиторії часопису «Жінка», авторка наголошує, що «вдачу дитини потрібно формувати, її душу збагачувати, дуже дбайливо характер різьбити» [8; 8]. Дієвим засобом у цьому напрямі є українська книжка, ознайомлення з якою не замінить відвідування тогочасного кіно, оскільки, на думку М. Нижанківської, воно «затроє уяву й душу дитини (бо правдивих дитячих фільмів у нас майже немає), а за гроші, призначені на кінову розвагу, купуймо книжечки» [8; 8].

У пресодруці публіцистка зосереджує увагу читачів на діяльності видавництва «Світ Дитини» під керуванням М. Тараньки, «а з 1934 року щомісячними книжечками, виходила «Дитяча бібліотека» українських авторів і перекладів світової дитячої класики (на 1939 рік – близько 230 книжок)» [17]. Журналістка подає огляд літературних праць письменників Ю. Шкрумеляка та А. Лотоцького, К. Малицької, М. Загірної, З. Горницького, М. Кокольського, Т. Дончака, М. Левицького. О. Чмелика, чим доповнює історіографічний матеріал джерельної бази досліджень з питань української дитячої книги початку ХХ ст. Вона наголошує, що М. Таранька, глибоко усвідомлюючи національно-виховний аспект друкованої продукції, дуже відповідально поставився до цієї справи і «всі книжечки видані дуже

дбайливо щодо зверхньої форми; що ілюстрації незвичайно притягаючі для зору дитини; і що зміст легенький» [8; 8].

М. Нижанківська поставила собі за мету представити об'ємний перелік книжечок, опублікованих у видавництві «Світ дитини». Це твори українських митців Ю. Шкрумеляка: «Хто цікавий хай читає, як нам день цілий минає», «Товариші забави», «Сам я хочу прочитати», «Де глядиш так люба бинно?», «Читай Лялю», «Любі звірятка», «Ціп, ціп – то мій дріб», «Звіринець Галюсі», «День лялі». «Ірка, Юрчик і лялоні їдуть в гості до бабуні», «Різдво іде», «Що ангели нам принесли?», «Діточий баль», «Як Лузак усіх клопоче, бо царем він стати хоче», «Гилля гуси, гилля!», «Тік так», «Золоте яечко», «Весілля Глогорожечки»; Антіна Лотоцького (псевдонім Ярослав Вільшенко) «Дикі звірі», «Чуда техніки в життю дітей», «Братчик і сестричка», «Добрі приятелі», «Хто почислить?»; «А. Б. В.» (барвна азбука для дітей)» [4], К. Малицької «Чистенький і Юрзи-Мурзи» М. Загірної (Грінченко) «Казка про золоту рибку», З. Горницького «Воробець-молодець», М. Кокольського «Байки», Т. Дончака «Дивна переміна», М. Підгірянки «Зайчик і лисичка», М. Левицького (псевдонім Дід Модест) «Дві казки», О. Чмелика «Віршована азбука».

М. Нижанківська наголошує, що у видавництві друкувалися світові казки: «Попелюшка», «Чарівний столик», «Бабуся метелиця», «Котик у чобітках», «Мізничик», «Домовики», «Вовк і козенята», «Гусійка», «Каліф Бузько», «Гулівер», «Червона шапочка», «Івась і Гануся», «Дика рожечка», «Малий льорд!», «Маленька вдова», «Пригоди Пінокія», «Ксеня і 12 місяців», а також твори німецького письменника Вільгельма Буша «Збиточники у ванні», «Максим і Марко», «Нечемне воронятко», «Уперте телятко», «Дядькова Пімста», «Стрілець Тріска», «Співомовки», «Веселі оповідання» у перекладах А. Лотоцького (псевдонім Ярослав Вільшенко), Ю. Шкрумеляка, Р. Завадовича.

Публікація завершується зверненням авторки до аудиторії матерів, щоб купували видання для малечі, які будуть мати дієвий виховний засіб впливу на формування світогляду своїх дітей. Журналістка наголошує, що українські книжечки навчать наших дітей «любити й цінити дитячу літературу, а що найважливіше, що будуть обдаровувати нею своїх дітей при всяких нагодах і таким способом причиняться до розвитку наших дитячих видавництв, які стануть основою виховання молодого покоління» [8; 8].

Тему важливого виховного чинника книги М. Нижанківська піднімає в пресодруці «Дитячі бібліотеки» [9; 192–193]. Про той період становлення українського культурного простору пише М. Надрага: «Як і кожна з історичних епох, перша половина ХХ ст. наклала свій відбиток на читацькі уподобання української молоді. Поява плеяди талановитих українських поетів і письменників наприкінці ХІХ – початку ХХ ст., відкриття доступу українській молоді до освітніх закладів Європи, знайомство із кращими зразками світової літератури трансформували у 20-30-х рр. читацькі зацікавлення української молоді» [7; 105].

У публікації авторка торкається питання створення читацьких осередків у Львові. Вона пише: «Львів не має ані одної вселюдної дитячої бібліотеки, шкільних не рахуючи. А міг би це бути один з найважливіших виховних чинників. Мали б ми чудову можливість вплинути на національну свідомість молодого покоління, вщипляти йому любов до рідного» [9; 192]. Журналістка зазначає, що «Рідна школа» не може дати всього. І поза школою мусить мати дитина твердиню освіти і знання» [9; 192]. Формуванням книжкових смаків у дітей займався педагог М. Таранько, друкуючи серію «Дитяча бібліотека». М. Нижанківська характеризує низку вартісних книжок для молоді. Огляд публіцистика розпочинає зі збірок А. Лотоцького «Історичні оповідання», «Три побратими», О. Підгірського «Від крем'яниці до рушниці», «Історія України для дітей», М. Середи «Петрусь Шкода», В. Хроновича «Іванків день», Я. Вільшенка «Мандрівки мишки гризюкнижки по Львові», М. Таранька «Малий декляматор», Б. Лепкого «Казка про дванадцять місяців», М. Магира «Казка про золоту рибку», А. Курдидика «Малі борці», Ф. Коковського «За Україну».

М. Нижанківська відзначає, що в цьому напрямі можна було б більше зробити, але, на жаль, не має доброго книжкового ринку збуту, тому видавництво «Діточа бібліотека» припинило свою діяльність. Поставити на добрий рівень ці осередки, на думку журналістки, має добра воля сміливих підприємців, бо «дитина – це наша будучність. Добре вихована дитина стане вартісним громадянином. Дати нашій молоді здобутки нашої книжкової культури необхідно. Не тільки вдома, не тільки в школі, але і в бібліотеці через добру книжку різьбимо душі дітей» [9; 193].

Висновок. Соціокультурна та освітня публіцистика М. Нижанківської представляє сучасникам складні суспільні процеси початку ХХ ст. на шляху боротьби за утвердження національного самоусвідомлення, коли збереження духовності, ментальності, культури і традицій нашого народу було важливою справою кожного митця. Підняті журналісткою в газетних дописах питання становлення і цінності фахового навчання увиразнюють значення освіти у формуванні національної свідомості народу в період бездержав'я. Публіцистичні матеріали окресленої тематики розкривають педагогічні погляди М. Нижанківської щодо перспективності набуття українською молоддю

спеціальних професійних навичок, котрі дадуть їм можливість бути корисними суспільству. Вартісними джерелознавчими матеріалами є її пресодрюки, присвячені стану дитячої книги в Східній Галичині, в яких вона осмислює проблеми нашої культури, виховання естетичного смаку в дітей. Журналістський доробок М. Нижанківської на сторінках «Життя і знання», «Жінка», «Рідна школа» актуалізує в сучасному суспільному контексті українотворчі світоглядні проблеми.

Список використаної літератури

1. Булка Ю. Нестор Нижанківський. Київ : Муз. Україна, 1972. 39 с.
2. Булка Ю. Нестор Нижанківський: Життя і творчість. Львів-Нью-Йорк : В-во М. П. Коць, 1997. 63 с.
3. Дроздовська О. Журнал «Життя і Знання» та його роль у розвитку української журналістики. *Наук. зап. Української акад. друкарства*. 2014. № 4 (49). С. 152–159.
4. Ілюстрований каталог книжок для дітей, молоді та самоосвітніх гуртків. Львів, 1933. URL : <https://tsdazu.archives.gov.ua/wp-content/uploads/2022/02> (дата звернення : 17. 09. 2022).
5. Молчко У. Дві рецензії Меланії Нижанківської на концертне життя Львова початку 30-х років ХХ сторіччя. *Наук. зб. Львів. нац. муз. акад. ім. М. Лисенка. «Камерно-інструментальний ансамбль: історія, теорія, практика»*: 36. статей. Серія: Виконавське мистецтво. Кн. 3. Львів : Сполом, 2010. Вип. 24. С. 86–95.
6. Молчко У. Музично-критичні статті Меланії Нижанківської на сторінках журналу «Нова хата». *Вісник Прикарпат. ун-ту. Мистецтвознавство*. Івано-Франківськ : ВДВ ЦІТ, 2008. Вип. XII–XIII. С. 93–99.
7. Надрага М. Бібліотеки педагогічних установ і товариств м. Львова 1918–1939 рр. : організація, структура, діяльність : дис. ... канд. істор. наук. 07.00.01. Львів, 2016. 274 с.
8. Нижанківська М. Дитяча книжечка. *Жінка*. 1935. Ч. 7. С. 8.
9. Нижанківська М. Дитячі бібліотеки. *Рідна школа*. 1935. Ч. 12. 15 черв. С. 192–193.
10. Нижанківська Меланія. *Енциклопедія українознавства*: Словникова частина / за ред. В. Кубійовича. Львів, 1996. Т. 5. С. 1759.
11. Нижанківська М. Народний одяг. *Життя і знання*. 1936. Ч. 2 (101). Лют. С. 102–104.
12. Нижанківська М. Суспільна опіка в нас і закордоном. *Життя і знання*. 1937. Ч. 4 (115). Квіт. С. 116–117.
13. Нижанківська М. Українське фахове шкільництво. *Життя і знання*. 1938. Ч. 1. Січ. С. 7–8.
14. Павлишин С. Перша українська композиторка Стефанія Туркевич-Лісовська-Лукіянович. Львів : БаК, 2004. 160 с.
15. Передирій В. Нижанківська Меланія. *Українська журналістика в іменах* / за ред. М. Романюка. Львів, 1999. Вип. 6. С. 231–232.
16. Посмертна згадка. *Вісті*. 1973. 15 берез. С. 3.
17. Світ Дитини. URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%> (дата звернення : 17. 10. 2022).
18. Соневицький І. Композиторська спадщина Нестора Нижанківського. *Зап. НТШ. Т. ССХХVI: Праці Музикознавчої комісії*. Львів, 1993. С. 334–353.
19. Субтельна Г. В. Підвищення рівня фахової підготовки у професійному шкільництві Галичини : навч. посіб. / за ред. Я. Г. Камінецького; упоряд.: Я. Г. Камінецький, Л. Я. Криницька. Львів : Норма, 2014. 136 с.
20. Туркевич-Лукіянович С. Меланія Семака-Нижанківська. *Наше життя*. 1974. Ч. 2. С. 3.

References

1. Bulka Y. Nestor Nyzhankivskiy. Kyiv : Muzychna Ukrayina, 1972. 39 s. [in Ukraine].
2. Bulka Y. Nestor Nyzhankivskiy: Zhyttya i tvorchist. Lviv ; Nyu-York: V-vo M. P. Kocz, 1997. 63 s. [in Ukraine].
3. Drozdovska O. Zhurnal «Zhyttya i Znannya» ta jogo rol u rozvytku ukrajinskoyi zhurnalistyky. *Naukovi zapysky Ukrayinskoyi akademiyi drukarstva*. 2014. № 4 (49). S. 152–159 [in Ukraine].
4. Ilyustrovanyj katalog knyzhok dlya ditej, molodi ta samoosvitnix gurtkiv. Lviv, 1933. URL : <https://tsdazu.archives.gov.ua/wp-content/uploads/2022/02> (data zvernennya : 17. 09. 2022) [in Ukraine].
5. Molchko U. Dvi recenziyi Melaniyi Nyzhankivskoyi na koncertne zhyttya Lvova pochatku 30-x rokiv XX storichchya. *Naukovi zbirky Lvivskoyi nacionalnoyi muzychnoyi akademiyi im. M. Lysenka. «Kamerno-instrumentalnyj ansambl: istoriya, teoriya, praktyka»*: Zbirka statej. Seriya: Vykonavske mystecztvo. Kn. 1. Lviv : Spolom, 2010. Vyp. 24. S. 86–95 [in Ukraine].
6. Molchko U. Muzychno-krytychni statyi Melaniyi Nyzhankivskoyi na storinkax zhurnalu «Nova xata». *Visnyk Prykarpatskogo universytetu. Mystecztvoznnavstvo*. Ivano-Frankivsk : VDV CIT, 2008. Vyp. XII–XIII. S. 93–99 [in Ukraine].
7. Nadraga M. Biblioteki pedagogichnyx ustanov i tovarystv m. Lvova 1918–1939 rr. : organizaciya, struktura, diyalnist' : dys. ... kand. istorychnyx nauk. 07.00.01. Lviv, 2016. 274 s. [in Ukraine].
8. Nyzhankivska M. Dytyacha knyazhechka. *Zhinka*. 1935. Ch. 7. S. 8.
9. Nyzhankivska M. Dytyachi biblioteku. *Ridna shkola*. 1935. Ch. 12. 15 chervnaya. S. 192–193 [in Ukraine].
10. Nyzhankivska Melaniya. *Encyklopediya ukrajinoznnavstva*: Slovnykova chastyna / za red. V. Kubijovycha. Lviv, 1996. T. 5. S. 1759 [in Ukraine].
11. Nyzhankivska M. Narodnyj odyag. *Zhyttya i znannya*. 1936. Ch. 2 (101). Lyutyj. S. 102–104 [in Ukraine].
12. Nyzhankivska M. Suspilna osvita i nas i zakordonom. *Zhyttya i znannya*. 1937. Ch. 4(115). Kvitennya. S. 116–117 [in Ukraine].
13. Nyzhankivska M. Ukrayinske faxove shkilnyctvo. *Zhyttya i znannya*. 1938. Ch. 1. Sichen. S. 7–8 [in Ukraine].
14. Pavlyshyn S. Persha ukrajinska kompozytorka Stefaniya Turkevych-Lisovska-Lukiyanovych. Lviv : BaK, 2004. 160 s. [in Ukraine].

15. Peredyrij V. Nyzhankivska Melaniya. *Ukrayinska zhurnalistyka v imenax* / za red. M. Romanyuka. Lviv, 1999. Vyp. 6. S. 231–232 [in Ukraine].
16. Posmertna zgdaka. *Visti*. 1973. 15 bereznya. S. 3 [in Ukraine].
17. Svit Dytny. URL : [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%20%D0%A1%20%D0%A1) (data zvernennya : 17. 10. 2022) [in Ukraine].
18. Sonevyczkyj I. Kompozytorska spadshhyna Nestora Nyzhankivskogo. *Zapysky NTSh. T. SSXXVI: Praci Muzykoznavchoyi komisiji*. Lviv, 1993. S. 334–353 [in Ukraine].
19. Subtelna G. V. Pidvyshhennya rivnya faxovoyi pidgotovky u profesijnomu shkilynctvi Galychyny : navchalnyj posibnyk / za red. Ya. G. Kamineczkogo; up.: Ya.G. Kamineczkyj, L. Ya. Krynychka. L. : Norma, 2014. 136 s. [in Ukraine].
20. Turkevych-Lukijanovych S. Melaniya Semaka-Nyzhankivska. *Nashe zhyttia*. 1974. Ch. 2. S. 3 [in Ukraine].

PAGES OF THE SOCIO-CULTURAL PAST OF EASTERN GALICIA AT THE BEGINNING OF THE 20TH CENTURY IN THE JOURNALISM OF MELANIIA NYZHANKIVSKA

Molchko Uliana – a graduate of higher education of the III educational level (postgraduate), specialty 034 «Cultural Studies» of the Educational and Scientific Institute of Arts, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, the city of Ivano-Frankivsk, Ukraine;

Newspaper materials on cultural and educational topics of the Ukrainian journalist, social and cultural figure of the first half of the 20th century Melania Nyzhankivska are being considered. Her journalistic cooperation with the Lviv periodicals «Zhyttia i Znannia» (Life and Knowledge), «Zhinka» (Woman), and «Ridna Shkola» (Native School) have been highlighted. The thematic spectrum of newspaper articles, which contain rich, informative material on the history of the functioning of social protection institutions, the formation of Ukrainian vocational education, and children's book publishing, has been analyzed. It has been established that her press publications have cognitive and educational potential, which is determined by the journalist's highlighted social issues. The source-scientific value, cognitive and educational functions of the socio-cultural press publications of Melaniia Nyzhankivskyi were studied.

Key words: Eastern Galicia, journalism, «Zhyttia i Znannia» (Life and Knowledge), «Ridna Shkola» (Native School), «Zhinka» (Woman) Melaniia Nyzhankivska, professional education, children's book.

UDC 784:821.161.2'1

PAGES OF THE SOCIO-CULTURAL PAST OF EASTERN GALICIA AT THE BEGINNING OF THE 20TH CENTURY IN THE JOURNALISM OF MELANIIA NYZHANKIVSKA

Molchko Uliana – a graduate of higher education of the III educational level (postgraduate), specialty 034 «Cultural Studies» of the Educational and Scientific Institute of Arts, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, the city of Ivano-Frankivsk, Ukraine

The aim – is to carry out scientific research on M. Nyzhankivska's posts, which record the socio-cultural events of Eastern Galicia, to characterize the thematic content of newspaper publications, and to determine their source-historical value.

Research methodology. The research methodology is based on a combination of general scientific and special art historical methods, in particular source studies and historical and cultural studies. The specified methodological approach allows us to identify and understand a significant number of sources (newspaper and magazine materials from periodicals «Zhyttia i Znannia», «Ridna Shkola», «Zhinka» published in Lviv in the first half of the 20 th century. The analysis of scientific works, which covered the biography and journalistic activity of the Galician cultural and public figure, journalist Melaniia Nyzhankivska, using a historical and cultural approach, helped to determine her place in the socio-cultural space of Galicia at the beginning of the 20 th century.

Novelty. Based on the conducted scientific research, for the first time, an analysis of the journalistic activity of Melania Nyzhankivska during her life in Lviv was carried out. The newspaper articles «Social Care in Our Country and Abroad», «Ukrainian Vocational Schooling», «Children's Book», and «Children's Libraries» are characterized, in which acute problems of the cultural and educational life of Eastern Galicia in the first half of the 20 th century have been analyzed. The outlook orientations of M. Nyzhankivska's press publications have been traced. It has been revealed that in journalistic materials, she emphasizes the reader's attention to the value of events of a national cultural nature. Based on the analysis of socio-educational phenomena and facts of the Austro-Hungarian period, which were reflected in the press publications of the journalist, a difficult path of struggle for Ukrainian society was ascertained. It has been proven that the journalistic activity of M. Nyzhankivska is a valuable literary and artistic phenomenon of the beginning of the 20 th century, which influenced the formation of the national, humanistic outlook of Galicians.

The practical significance. The article will be a reasonable basis for researchers on several issues from the historical past of Eastern Galicia of the first half of the 20 th century, namely, the activities of national vocational education, the functioning of the social sphere, the development of children's book publishing and the establishment of library centers, as well as for cultural scientists and musicologists who study the socio-cultural aspects of the life of Ukrainians during the period of belonging to the Polish state.

Key words: Eastern Galicia, journalism, «Zhyttia i Znannia» (Life and Knowledge), «Ridna Shkola» (Native School), «Zhinka» (Woman) Melaniia Nyzhankivska, professional education, children's book.

Надійшла до редакції 9.11.2023 року